

Πρακτική τις φιλοσοφία ἔρχει εἰς τὴν διανοητικὴν μόρφωσιν τῶν γυναικῶν. Ἐκτὸς τούτου ἡ τύχη τῶν γυναικῶν, ἐπομένως καὶ ἡ εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς, ἰδίως δὲ φιλοσοφικὰς σπουδὰς συμμετοχὴ αὐτῶν, ἦτο πολὺ διάφορος κατὰ τὰς διαφορὰς ἐποχὰς καὶ ἐπαρχίας. Καὶ ἐν μὲν τῇ Ἀνατολῇ, ὅπου αἱ γυναῖκες ἀνέκπθεν ἐθεωροῦντο ὡς τὰ ἔξοχα τῶν οἰκιακῶν ζώων, καὶ τοὶ μὴ ἀπολαμβάνουσαι οὐδὲ τὸν αὐτὸν βαθμὸν ἐλευθερίας, ὃν ἀπέλαυον τὰ οἰκιακὰ ζῶα, ἐμεινάν πάντοτε, ὡς καὶ οἱ ἄνδρες μετ' αὐτῶν, εἰς κατώτερον βαθμὸν διανοητικῆς ἀναπτύξεως· ἐν δὲ τῇ Ἑλλάδι ἐτιμῶντο μὲν ὡς οἰκοδόσποιναί, ἀλλὰ περισσότεράν τιμὴν ἀπελάμβανον αἱ ἐταῖραι, ὡς ἡ Ἀσπασία, κλπ. αἵτινες ἀπέκτων ὑψηλοτέραν τινὰ παιδείαν, καὶ λεπτότερα αἰσθήματα, καὶ διὰ τοῦτο ἐπεσκέπτοντο τὰς Σχολὰς τῶν φιλοσόφων, ἢ μᾶλλον ὑπεδέχοντο ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν τὰς τῶν φιλοσόφων ἐπισκέψεις, ἐὰν οὗτοι δὲν ἐζήτουν ἐκεῖ ἄλλο τι περαιτέρω, ἐκτὸς τῆς φιλοσοφικῆς συναναστροφῆς, ὡς ὁ Σωκράτης παρὰ τῇ Ἀσπασίᾳ. Ἐτι μᾶλλον ἐτίμα ὁ Ῥωμαῖος τὴν δέσποιναν (matrona) αὐτοῦ, ἀπονέμων εἰς αὐτὴν περισσοτέραν ἐλευθερίαν καὶ ἐν τῇ κοινωνικῇ συμπεριφορᾷ, ἢ ὁ Ἕλλην. Ἀλλ' ἐπεὶ δὲ ἡ ὑψηλότερα καὶ ἰδίως ἡ φιλοσοφικὴ παιδεία, ὡς τι ξένον φυτὸν οὐδέποτε προώδυσεν ἐν τῇ Ῥώμῃ, καὶ οὔτε ἐφάνη Ῥωμαῖός τι ἔξοχος φιλόσοφος, ὅστις νὰ ἔχη ἐπιρροὴν εἰς τὰ πνεύματα ὅλου τοῦ πεπαιδευμένου κόσμου, ἄρα δὲν πρέπει νὰ θαυμάσωμεν, ἂν οὐδεμία Ῥωμαῖα δὲν ἔλαβε ὑπὲρ τῆς φιλοσοφίας τοσοῦτον ἐνθουσιασμόν, ὥστε μεθ' ὅλης τῆς ψυχῆς νὰ παραδοθῇ εἰς τὴν σπουδὴ αὐτῆς. Οἱ δὲ ἀρχαῖοι Γερμανοὶ ἐτίμων μὲν τὰς γυναῖκας μὲ εἶδος τι ἱερᾶς εὐλαβείας, ἀλλ' ἀφοῦ οὐδ' αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ἐγνώριζον οὐδὲν περὶ φιλοσοφίας, φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔτι ὀλιγώτερον ἠδύναντο αἱ γυναῖκες αὐτῶν νὰ γνωρίζωσι τι περὶ αὐτῆς, εἰς δὲ τοὺς μέσους αἰῶνας, ὅτε ὁ χριστιανισμὸς ἐφ' ὅσον ἐξηπλοῦτο εἰς τὸν κόσμον, τοσοῦτον ἐξησφάλιζε καὶ εἰς τὰς γυναῖκας τὴν ἀνθρωπίνην ἀξιοπρέπειαν διὰ τῆς ιδέας τῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἰσότητος, ἢ τῆς ἱπποτείας μετὰ τῆς θρησκείας συνένωσις ἐσχημάτισε Ῥωμαντικὸν τι πνεῦμα καθηδυνόμενον μᾶλλον μὲ τὴν ποίησιν, ἢ μὲ τὴν φιλοσοφίαν· ἥτις μόνον ὡς σχολαστικὴ φιλοσοφία εὑρίσκει προσφιλὲς καταγώγιον εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἱερῶν καὶ τῶν μοναχῶν· καὶ ἂν καὶ ἡ Λουίζη μετὰ τοῦ ἐρωμένου αὐτῆς Πέτρου Ἀδαιλλάρδου ἐφιλοσόφει ἐν ταῖς ἐρωτικαῖς αὐτῶν ἐπιστολαῖς, τοῦτο ἦτο μόνον σπανία τις ἐξαίρεσις δι' ἧς ἡ φιλοσοφία οὐδὲν ἐκέρδισεν. Αἱ γυναῖκες τῆς ἀνωτέρας τάξεως ἤθελον ἐν γένει νὰ προσφέρωνται εἰς αὐτὰς παρὰ τῶν ἀνδρῶν θείαι σχεδὸν τιμαὶ, καὶ ἐφιλοσόφουν ὡς ἐπιτοπλιστὸν εἰς τὰς ἐρωτικὰς αὐτῶν συναναστροφὰς περὶ λεπτολόγων ζητημάτων ἐξ ἐρωτικῶν ἀντικειμένων. Τέλος ἡ γαλλικὴ κομψότης, ἐξαπλωθεῖσα καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην, ἐξηκολούθησε τὴν λατρείαν ἐκείνην, ἀλλὰ κατὰ ἐτικετοφρόνα ἐννοίαν, καθ' ἣν αἱ γυναῖκες τὴν τότε ἐπικρατοῦσαν φιλοσοφίαν τοῦ σαρμου τῶσφ μόνον ἐσπού-

δαζον, ὅσῳ ἦτον ἀναγκαῖον εἰς τὸ νὰ λίσσῃσι καὶ αἰεταὶ μέρος εἰς τινὰ πεπαιδευμένην συναναστροφήν, καὶ εἰς τὸ νὰ διασκεδάζωσι τοὺς λάτρεις αὐτῶν διὰ πνευματώδους στωμυλίας περὶ τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν.

Ἐκ πάντων τούτων ἐξάγεται ὡς τελευταῖον συμπέρασμα, ὅτι μέγα δίκαιον εἶχεν ὁ Σχίλλερ ἐν τῷ πρὸς τὰς γυναῖκας ἐγκωμίῳ αὐτοῦ λέγων πρὸς τοὺς ἄνδρας. Τι μᾶτε τὰς γυναῖκας! Ἐπεὶ δὲ αὐταὶ εἶναι τὸ ὠριότερον ἥμισυ ὁλοκλήρου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, συντείνουσιν τὰ μέγιστα πρὸς τὴν ἡθικὴν μόρφωσιν τοῦ ἑτέρου ἡμίσεως, τὸ ὅποιον ἤθελε συνίστασθαι κατὰ μέγα μέρος ὑπὸ ἀγρίων θηρίων, ἰὰν αἱ γυναῖκες δὲν ἦσαν αἱ πρῶται τροφαὶ καὶ παιδαγωγοὶ αὐτῶν. Βεβαίως πολλάκις καὶ αὐταὶ πλέκουσι καὶ ὑφαίνουσιν εἰς τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, κατὰ τὸν Σχίλλερ, ἀντὶ τῶν οὐρανίων βόδων ἀκάνθας· ἀλλὰ καὶ οἱ ἄνδρες ὀφείλουσι νὰ σκεφθῶσιν ὅτι κατὰ μέγα μέρος ἀπ' ἐαυτῶν ἐξαρτᾶται τὸ νὰ γίνωσιν αἱ γυναῖκες ἀνθρώποι ἢ ζῶα, ἄγγελοι ἢ δαίμονες. Διὰ τοῦτο ἀμφοτέρω τὰ γένη πρέπει ἀμοιβαίως νὰ συντείνωσι πρὸς τὴν μόρφωσιν τοῦ ἑτέρου, καὶ νὰ μεταλλάσσωνται, οὕτως εἰπεῖν, τὰ εἰς ἕκαστον γένος ἰδιαίχοντα προτερήματα· διότι οὐδὲν τῶν δύο ἰδίως θεωρούμενον δύναται νὰ παραστήσῃ ἐντελὲς ὁλοκλήρον τὴν ἀνθρωπότητα. (Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ).

Γαβριήλ Σοφοκλῆς.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.

Ἑλληνιστὴς τις, ἐκ τῆς ἐν Ῥώμῃ βιβλιοθήκης τοῦ Βατικανοῦ, ἀνεκάλυψε τι σπουδαιότατον διευκρινίζον τὴν ἀρχαίαν τοπογραφίαν, καὶ ἐξηγοῦν παράγραφον τινὰ τῆς Ὀδυσσεΐας.

Πρὸ τινῶν ἐτῶν, κατεδαφιζομένης οἰκίας τινος ἐν Ῥώμῃ κατὰ τὴν ὁδὸν Χαρίεσσιν, ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἐσκουίλινου, εὐρέθησκον ἐντὸς τῶν θεμελίων ταύτης εἰκόνες Ῥωμαϊκαὶ πλείστου λόγου ἄξια. Τὸ 1850, κατεδαφισθείσης καὶ δευτέρας οἰκίας πλησίον τῆς πρώτης, εὐρέθησαν ἄλλαι ἐξ τοιαύται, ἐξ ὧν πάντε διετηροῦντο ἐντελῶς. Παρίστανον δὲ τὰ διάφορα ἐπεισόδια τῆς θαλασσοπορίας τοῦ Ὀδυσσεύς, ἀπαρallάκτως ὅπως αὐτὸς οὗτος διηγείται αὐτὰ ἐν τῇ Ὀδυσσεΐᾳ πρὸς τὸν Ἀλκίνοον. Αἱ εἰκόνες αὐταὶ κατετέθησαν εἰς τὸ μουσεῖον τοῦ Καπιτωλίου.

Ὁ σοφὸς ἑλληνιστὴς, ἀφοῦ καλῶς ἐμελέτησε τὰς παραστάσεις ταύτας, ἐξέφρασε τὴν γνώμην, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν στίχων τινῶν τῆς Ὀδυσσεΐας, ὅτι ἡ πρώτη εἰκὼν, ὑπόθεσις τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἔλευσις τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς Ἀστριγόναν, παριστᾷ τὰ περί τῆς Τερρακίνης. Καὶ τῶντι ὁ στίχος οὗτος (ὁ 104 τοῦ Β'. βιβλ.) καθὼς καὶ ἡ εἰκὼν συμφωνοῦσι πρὸς τὴν σημερινὴν ἀποψιν τοῦ λιμένος τούτου.

Διὰ τῆς ἀνακαλύψεως ταύτης λύεται ἀπορία τις τῆς ἀρχαίας γεωγραφίας· διότι ἠγνοεῖτο μέχρι τοῦδε ποῦ ἔκειτο ἡ πόλις τῶν Ἀστριγόνων.